

विधानसभा विनंती अर्ज समिती

(२०१७-२०१८)

(तेरावी विधानसभा)

“सिन्नर तालुक्यातील (जि. नाशिक) गोदावरी सहकारी उपसा जलसिंचन
योजनेस कर्जमाफी मिळणेबाबत” या विषयावरील
श्री. राजाभाऊ वाजे, वि. स. स. यांच्या विनंती अर्जावरील
विधानसभा विनंती अर्ज समितीचा

अहवाल

(वार, दिनांक मार्च, २०१८ रोजी विधानसभेस सादर करण्यात आला)

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय
विधान भवन, मुंबई
२०१८

विधानसभा विनंती अर्ज समिती

(२०१७-२०१८)

(तेरावी विधानसभा)

“सिनर तालुक्यातील (जि. नाशिक) गोदावरी सहकारी उपसा जलसिंचन
योजनेस कर्जमाफी मिळणेबाबत” या विषयावरील
श्री. राजाभाऊ वाजे, वि. स. स. यांच्या विनंती अर्जावरील
विधानसभा विनंती अर्ज समितीचा

अहवाल

(तीन)

विधानसभा विनंती अर्ज समिती
(२०१७-२०१८)

समिती प्रमुख:

- (१) डॉ. आशिष देशमुख, वि. स. स. तथा "कार्यकारी समिती प्रमुख"

सदस्य:

- (२) श्री. उद्देसिंग पाडवी, वि. स. स.
(३) श्री. योगेश टिळेकर, वि. स. स.
(४) अॅड. संजय धोटे, वि. स. स.
(५) श्री. मनोहर भोईर, वि. स. स.
(६) श्री. सुनिल राऊत, वि. स. स.
(७) श्री. रणजित कांबळे, वि. स. स.
(८) श्री. मकरंद जाधव-पाटील, वि. स. स.
(९) श्री. सुभाष ऊर्फ पंडितशेठ पाटील, वि. स. स.
(१०) श्री. संजय कदम, वि. स. स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय:

- (१) डॉ. अनंत कळसे, प्रधान सचिव,
(२) श्री. ना. रा. थिटे, उप सचिव,
(३) श्री. रंगनाथ खेरे, अवर सचिव (समिती),
(४) श्री. सुरेश मोगल, कक्ष अधिकारी.

(पाच)

अनुक्रमणिका

अनुक्रमांक (१)	विषय (२)	पृष्ठ क्रमांक (३)
१.	प्रस्तावना	(सात)
२.	अहवाल	१
३.	अभिप्राय व शिफारशी	७
परिशिष्टे :		
४.	परिशिष्ट-एक (श्री. राजाभाऊ वाजे, वि. स. स. यांचा विनंती अर्ज)	९
५.	परिशिष्ट-दोन (विभागाकडून प्राप्त झालेली माहिती)	१५
६.	परिशिष्ट-तीन (बैठकींचा संक्षिप्त वृत्तांत)	२५

(सात)

प्रस्तावना

मी विधानसभा विनंती अर्ज समितीप्रमुख समितीच्या वतीने “सित्रर तालुक्यातील (जि. नाशिक) गोदावरी सहकारी उपसा जलसिंचन योजनेस कर्जमाफी मिळणेबाबत” या विषयावरील अहवाल सादर करीत आहे.

“सित्रर तालुक्यातील (जि. नाशिक) गोदावरी सहकारी उपसा जलसिंचन योजनेस कर्जमाफी मिळणेबाबत” या विषयावरील श्री. राजाभाऊ वाजे, वि. स. स. यांनी गुरुवार, दिनांक १४ डिसेंबर, २०१७ रोजी विनंती अर्ज विधानसभेस सादर केला. सदरचा विनंती अर्ज त्याच दिवशी मा. अध्यक्ष, विधानसभा यांनी विनंती अर्ज समितीकडे सुपूर्द केला. (परिशिष्ट-एक पहावे)

उपरोक्त विनंती अर्जाबाबतची वस्तुस्थिती सहकार विभागाकडून मागविण्यात आली व विभागाकडून त्यानुसार माहिती प्राप्त झाली (परिशिष्ट-दोन). या विनंती अर्जासंबंधात समितीने श्री. राजाभाऊ वाजे, वि. स. स. मूळ विनंती अर्जदार व इतर शेतकरी तसेच सहकार विभागाचे अपर मुख्य सचिव, अवर सचिव, जिल्हा उप निबंधक, नाशिक, जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेचे अधिकारी आणि सहाय्यक निबंधक सहकारी संस्था, नाशिक यांची बुधवार, दिनांक १० जानेवारी, २०१८ रोजी साक्ष घेण्यात आली.

उपरोक्त विनंती अर्जासंदर्भात मूळ विनंती अर्जदारांनी साक्षीच्या वेळी दिलेली माहिती आणि विभागाने कळविलेली लेखी माहिती तसेच विभागीय सचिवांनी साक्षीच्या वेळी दिलेली अधिक माहिती यांचा साकल्याने विचार करून अहवाल तयार केला असून तो समितीच्या बुधवार, दिनांक १४ मार्च, २०१८ रोजीच्या बैठकीत संमत करण्यात आला.

विधान भवन :
मुंबई,
दिनांक : १४ मार्च, २०१८.

डॉ. आशिष देशमुख, वि. स. स.,
कार्यकारी समिती प्रमुख,
विधानसभा विनंती अर्ज समिती.

अहवाल

“सिन्नर तालुक्यातील (जिल्हा नाशिक) गोदावरी सहकारी उपसा जलसिंचन योजनेस कर्जमाफी मिळणेबाबत”

१.१ “सिन्नर तालुक्यातील (जिल्हा नाशिक) गोदावरी सहकारी उपसा जलसिंचन योजनेस कर्जमाफी मिळणेबाबत” या विषयावरील शेतकऱ्यांचा विनंती अर्ज श्री. राजाभाऊ वाजे, वि. स. स. यांनी गुरुवार, दिनांक १४ डिसेंबर २०१७ रोजी विनंती अर्ज विधानसभेस सादर केला. सदरचा विनंती अर्ज त्याच दिवशी मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा यांनी विनंती अर्ज समितीकडे सुपूर्द केला.

विनंती अर्जदारांचे म्हणणे असे आहे की, सिन्नर तालुक्यातील बारागाव पिंप्री विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था, मर्या. सिन्नर, जि. नाशिक, पाटपिंप्री विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था, मर्या. सिन्नर, जि. नाशिक, सुळेवाडी विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था, मर्या. सिन्नर, जि. नाशिक या तीन गावांतील शेतकऱ्यांनी गोदावरी सहकारी उपसा जलसिंचन योजना मर्या. ता. सिन्नर, जि. नाशिक ही संस्था दिनांक २५ मार्च १९८२ रोजी स्थापन केली. सदर संस्थेचे तीन गावातील ८०५ शेतकरी सभासद असून सन १९८४ साली ४४५० हेक्टर क्षेत्र सिंचनाखाली येणार होते. सदर योजना ३ ते ४ वर्षांत पूर्ण होणे अपेक्षित असताना कर्जास होणारा विलंब, नैसर्गिक आपत्ती, दीर्घकाळ योजना उभारणी कालावधी यामुळे योजना पूर्णत्वास आली नाही. ही योजना आजमितीस विविध कारणांमुळे बंद आहे. याउलट ही योजना प्रलंबित राहिल्याने शेतकऱ्यांवरील कर्ज ९ कोटी रुपयांवरून ३७ कोटी रुपयांवर पोहोचले आहे. हे संपूर्ण कर्ज आजपर्यंत थकबाकीत आहे.

सदर योजनेसाठी ३ गावच्या परिसरातील पूर्ण शेतजमीन कर्जासाठी तारण दिलेली असल्यामुळे मागील ३० ते ३२ वर्षांपासून परिसरातील कोणत्याही शेतकऱ्याला सरकारी/सहकारी व इतर बँकांकडून कोणत्याही स्वरूपाचे (उदा. पीककर्ज/शैक्षणिक कर्ज/शेतीपूरक व्यवसायाचे कर्ज इत्यादी) कर्ज मिळत नाही. तसेच परिसरातील शेतकऱ्यांना कोणताही शासकीय योजनांचा लाभ घेता येत नाही. त्यामुळे परिसरात बेरोजगारीचे प्रमाण वाढले असून परिसरातील तरुणवर्ग गुन्हेगारीकडे व व्यसनाकडे ओढला जात आहे. शेतकऱ्यांना कर्जासाठी खाजगी सावकारांकडे जावे लागत आहे. त्यामुळे परिसराचा विकास खुंटून शेतकरी देशोधडीला लागला जात आहे.

सन २००९ साली विभागीय आयुक्त कार्यालय, नाशिक येथे झालेल्या राज्य मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत जळगाव जिल्ह्यातील २१ आणि धुळे जिल्ह्यातील २५ संस्थांना शासनाने कर्जमाफी जाहीर केली. परंतु नाशिक जिल्ह्यातील आणि खास करून सिन्नर तालुक्यातील उपसा सिंचन योजनेस शेतकऱ्यांची मागणी असून देखील कर्जमाफी देण्यात आली नाही. ही योजना कार्यान्वित झालेली नाही व शेतकऱ्यांना या योजनेचा काहीही फायदा झालेला नाही. त्यामुळे शेतकरी कर्जबाजारी झाला आहे. नाशिक जिल्ह्यातील

खासकरून सिन्नर तालुक्यातील शेतकऱ्यांवर झालेल्या अन्यायाबाबत सभागृहात तारांकित प्रश्न, अर्थातास चर्चा, औचित्याच्या मुद्दा इत्यादी संसदीय आयुधांद्वारे सन्माननीय लोकप्रतिनिधींनी सतत पाठपुरावा करूनही अद्याप या प्रश्नाला योग्य तो न्याय मिळाला नाही. शेतकऱ्यांचे जीवन वैफल्यग्रस्त झालेले असून आजही ते हलाखीचे जीवन जगत आहेत. शेतकऱ्यांना न्याय मिळण्यासाठी जळगाव व धुळे जिल्ह्याप्रमाणे खासबाब म्हणून नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेकडे असलेले कर्ज शासनाने माफ करावे व शेतकऱ्यांना न्याय देण्यात यावा, असे सर्व शेतकरी सभासद यांचे मत आहे.

१.२ उपरोक्त विनंती अर्जासंदर्भात सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग (सहकार) विभागाकडून यासंदर्भात दिनांक २३ नोव्हेंबर २०१७ रोजी खालीलप्रमाणे माहिती प्राप्त झाली.

सहकार आयुक्त यांनी कळविलेल्या वस्तुस्थितीनुसार गोदावरी उपसा जलसिंचन सहकारी संस्था, मर्या. बारागाव पिंपरी, ता. सिन्नर, जि. नाशिक या संस्थेची दिनांक २५ मार्च १९८२ रोजी नोंदणी करण्यात आलेली आहे. सदर संस्थेचे ३ गावातील ८०५ सभासद असून ४४५० हेक्टर क्षेत्र सिंचनाखाली येणार आहे.

सदर संस्थेस नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेने १) बारागाव पिंप्री विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था मर्या. सिन्नर, ता. सिन्नर, २) पाटपिंप्री विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था मर्या. सिन्नर, ता. सिन्नर, ३) सुळेवाडी विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था मर्या. सिन्नर, ता. सिन्नर या संस्थांना रु. ९३९.४८ लक्ष इतका कर्जपुरवठा करण्यात आला आहे. संस्थेच्या उभारणी खर्चात झालेल्या भाववाढीमुळे त्यावेळच्या अंदाजपत्रकानुसार काम न होता अर्धवट काम झाले, तसेच संस्थेस अतिरिक्त निधी उपलब्ध न झाल्याने संस्था नोंदणी झाल्यापासून कार्यान्वित झालेली नाही. त्यामुळे संस्थेने बँकेचे कर्जदेखील फेडले नाही.

संस्थेवर रु. ९३९.४८ लक्ष मुद्दल व दिनांक ३१ ऑक्टोबर २०१७ अखेर रु. ३२७०.०२ लक्ष व्याज असे एकूण रु. ४२०९.५१ लक्ष एवढे कर्ज थकीत आहे. ही संपूर्ण रक्कम एन. पी. ए. झालेली आहे. संस्थेने कर्ज फेडले नसल्याने संस्थेच्या ८०५ सभासदांच्या अधिकार अभिलेखामध्ये (७/१२ उतारा) जि. म. स. बँक, नाशिक या बँकेच्या कर्जाच्या अनुषंगाने बोजा चढविण्यात आलेला आहे. गोदावरी उपसा जलसिंचन सहकारी संस्था, मर्या., बारागाव पिंपरी, ता. सिन्नर, जि. नाशिक ही संस्था सहायक निबंधक, सहकारी संस्था, सिन्नर यांच्या दिनांक ११ मार्च २००५ रोजीच्या आदेशान्वये अंतिम अवसायनात घेण्यात आलेली असून सद्यःस्थितीत श्री. के. एम. निरगुडे, विभागीय अधिकारी, जि. म. स. बँक, नाशिक हे अवसायक म्हणून कामकाज पाहत आहेत.

सदर संस्था तापी खोरे विकास महामंडळाच्या कार्यक्षेत्रामध्ये येत नसल्याने जळगाव व धुळे जिल्ह्यातील उपसा जलसिंचन संस्थांना सन २००९ साली देण्यात आलेली कर्जमाफी या संस्थेस मिळालेली नसल्याचे जिल्हा उप निबंधक सहकारी संस्था, नाशिक यांनी त्यांच्या अहवालामध्ये नमूद केले आहे.

सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभागाकडून प्राप्त झालेल्या माहितीनुसार समितीने विनंती अर्ज सादर करणारे सदस्य, शेतकरी व विभागीय सचिव यांची साक्ष घेण्याचे निश्चित केले त्यानुसार समितीने बुधवार, दिनांक १० जानेवारी २०१८ रोजी संबंधितांची साक्ष घेतली साक्षीच्या वेळी विनंती अर्जासंदर्भातील विभागाने त्यांच्या मंगळवार, दिनांक ९ जानेवारी २०१८ रोजीच्या पत्रान्वये सादर केलेली सद्यःस्थिती पुढीलप्रमाणे आहे.

- गोदावरी उपसा जलसिंचन सहकारी संस्था, मर्या. बारागाव पिंपरी, ता. सिन्नर, जि. नाशिक ही संस्था दिनांक २५ मार्च १९८२ रोजी नोंदणी करण्यात आलेली आहे. सदर संस्थेचे ३ गावांतील ८०५ सभासद असून ४४५० हेक्टर क्षेत्र सिंचनाखाली येणार होते.
- सदर संस्थेस नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेने एकूण रु. ९३९.४८ लक्ष इतका कर्ज पुरवठा दिनांक २० मार्च १९८४ रोजी (१) बारागाव पिंप्री विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था मर्या. सिन्नर, ता. सिन्नर (कर्ज वाटप रु. ४६४.४० लक्ष) २) पाटपिंप्री विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था मर्या. सिन्नर, ता. सिन्नर (कर्ज वाटप रु. २५६.१२ लक्ष) ३) सुळेवाडी विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था मर्या. सिन्नर, ता. सिन्नर (कर्ज वाटप रु. २१८.९७ लक्ष) या संस्थांमार्फत केला गेला.
- संस्थेच्या उभारणी खर्चात झालेल्या भाववाढीमुळे त्यावेळच्या अंदाजपत्रकानुसार काम न होता गोदावरी उपसा सहकारी संस्थेचे अर्धवट काम झाले. तसेच, संस्थेस भाववाढीमुळे लागणारा अतिरिक्त निधी उपलब्ध न झाल्याने संस्था नोंदणी झाल्यापासून कार्यान्वित झालेली नाही. त्यामुळे संस्थेने बँकेचे कर्जदेखील फेडले नाही.
- संस्थेकडे रु. ९३९.४८ लक्ष मुद्दल व दिनांक ३१ ऑक्टोबर २०१७ अखेर रु. ३२७०.०२ लक्ष व्याज असे एकूण ४२०९.५१ लक्ष एवढे कर्ज थकीत असून संपूर्ण रक्कम एन. पी. ए. झालेली आहे. संस्थेने कर्ज फेडले नसल्याने संस्थेच्या ८०५ सभासदांच्या अधिकार अभिलेखामध्ये (७/१२ उतारा) जि. म. स. बँक, नाशिक या बँकेच्या कर्जाच्या अनुषंगाने बोजा चढविण्यात आलेला आहे.
- गोदावरी उपसा जलसिंचन सहकारी संस्था, मर्या. बारागाव पिंपरी, ता. सिन्नर, जि. नाशिक ही संस्था सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था, सिन्नर यांच्या दिनांक ११ मार्च २००५ रोजीच्या आदेशान्वये अंतीम अवसायनात घेण्यात आलेली असून सद्यस्थितीत श्री. के. एम. निरगुडे, विभागीय अधिकारी, जि. म. स. बँक, नाशिक हे अवसायक म्हणून कामकाज पाहत आहेत.
- सदर संस्था तापी खोरे विकास महामंडळाच्या कार्यक्षेत्रामध्ये येत नसल्याने जळगाव व धुळे जिल्ह्यातील उपसा जलसिंचन संस्थांना सन २००९ साली देण्यात आलेली कर्जमाफी या संस्थेस मिळालेली नसल्याचे जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, नाशिक यांनी त्यांच्या अहवालामध्ये नमूद केले आहे.

- उपरोक्त संस्थेने सभासदांच्या जमिनीवरील नाशिक जि. म. स. बँकेने चढविलेला बोजा कमी करण्यासाठी श्री. राजाभाऊ वाजे, वि. स. स. यांनी मा. मंत्री (सहकार) यांना बैठक घेण्याची विनंती केली होती. त्या अनुषंगाने मा. मंत्री (सहकार) यांचे अध्यक्षतेखाली दिनांक ६ डिसेंबर २०१७ रोजी बैठक आयोजित करण्यात आली होती. सदर बैठकीमध्ये सभासद शेतकऱ्यांच्या ७/१२ उताऱ्यावरील बोजा कमी करणेबाबत बँकेच्या स्तरावरून योग्य ती कार्यवाही करण्याची सूचना मा. मंत्री महोदयांनी दिली आहे त्यानुसार जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, नाशिक यांनी दिनांक १६ डिसेंबर २०१७ रोजीच्या पत्रान्वये नाशिक जि. म. स. बँकेकडून प्रकरणाबाबतचा वस्तुनिष्ठ अहवाल मागविला आहे.

१.३ विनंती अर्ज सादर करणारे सदस्य श्री. राजाभाऊ वाजे, वि. स. स. आणि सहकार विभागाच्या अपर मुख्य सचिवांची बुधवार, दिनांक १० जानेवारी २०१८ रोजी साक्ष घेतली.

सदर साक्षीच्या वेळी सभागृहास विनंती अर्ज सादर करणारे श्री. राजाभाऊ वाजे, वि. स. स. यांनी समितीस खालीलप्रमाणे अधिक माहिती दिली :-

सन १९८३ मध्ये योजनेसाठी कर्ज मंजूर झाले व त्यानंतर सन १९९४ मध्ये पहिल्यांदा पाणी सोडण्यात आले तथापि पाईपलाईनचे पाईप फुटू लागल्याने पाणी बंद करण्यात आले, योजनेतील वितरीकांचे आजही काम अपूर्ण अवस्थेत आहे तथापि, योजनेची डागडूजी करण्यासाठी व योजना पूर्ण करण्यासाठी सन १९९९ मध्ये पुन्हा जिल्हा बँकेने योजनेस ५ कोटी रुपयांचे कर्ज दिले तरी पण योजना सुरू झाली नाही व शेतकऱ्यांच्या शेतीला एकदाही पाणी मिळाले नाही. यासंदर्भात सन २००९ मध्ये स्थानिक वर्तमान पत्रामध्ये आलेल्या बातमीनुसार उत्तर महाराष्ट्रातील सर्व उपसा सिंचन योजनांचे कर्ज माफ झाले आहे. त्यानुसार गावांगावामध्ये कर्ज माफीचे फलक लावण्यात आले. परंतु ज्यावेळी कर्ज माफी योजनेची अमलबजावणी सुरू झाली त्यावेळी लक्षात आले की, केवळ धुळे व जळगाव जिल्ह्यातील उपसा सिंचन योजनांचे कर्ज माफ झाले असून त्यामध्ये नाशिक जिल्ह्याचा समावेश नाही. तथापि, उत्तर महाराष्ट्रात तीन जिल्हे असून त्यापैकी नाशिक हा जिल्हा वंचित राहिला आहे. योजनेस एकूण ९ कोटी रुपयांचे कर्ज घेतले आज ते ४२ कोटी रुपये झाले आहे. परंतु योजनेचा एकाही शेतकऱ्याला फायदा झाला नाही. शेतकऱ्यांच्या ७/१२ वर कर्जाची नोंद झाली. आजही ती नोंद तशीच आहे. त्यामुळे संबंधित शेतकऱ्यांना आजही कोणत्याही प्रकारचे कर्ज मिळत नाही. यासंदर्भात संबंधित शेतकरी सुद्धा बैठकीस उपस्थित आहेत त्यांनाही विचारण्यात यावे, असे सदस्यांनी समितीला सांगितले.

शेतकऱ्यांनी समितीसमोर असे नमूद केले की, तीन गावांतील सुमारे ८ हजार शेतकरी या योजनेमुळे बाधित झाले आहेत. दिनांक २५ मार्च १९८३ रोजी संस्थेची नोंदणी करून तत्कालीन विधानसभा सदस्य श्री. सुर्यभान गडाख यांच्या अध्यक्षतेखाली संस्थेची स्थापना केली. बँकेने संस्थेमार्फत कर्ज मंजूर केले. योजनेचे काम चार टप्प्यात चार ठिकाणी पॅपिंग करून पूर्ण केले. चौथ्या टप्पा हा डोंगरावर होणार होता

व तेथूनच वितरीकांच्या माध्यमातून पाणी वितरीत करण्याचा प्रकल्प होता. तथापि, वितरीकांचे काम अपूर्ण असल्याने शेतापर्यंत पाणी गेलेच नाही. उपरोक्त तीन गावांपैकी पिंपळगाव निपाणी येथील जमिनीला उतार असल्याने त्या ठिकाणी नेहमी पाईप लाईन फुटत गेली. त्यामुळे वारंवार डागडूजी करावी लागली. परंतु शेवटपर्यंत योजना यशस्वी झाली नाही. या योजनेचे आम्ही सर्व शेतकरी बाधीत असून योजनेमुळे आम्हाला शिक्षण अर्धवट सोडावे लागले. कंपनीमध्ये हमालीचे काम करावे लागले. चांगले शिक्षण घेऊ शकलो नाही. योजनेच्या कर्जाची ७/१२ उताऱ्यावर नोंद झाली असल्याने शेतीपुरक कर्ज मिळत नाही. त्यामुळे शेतीचा विकास पुर्णपणे थांबलेला आहे तसेच ७/१२ उताऱ्यावर बोजा असल्याने शेती विकता येत नाही व वाटणी देखील करता येत नाही. आमची मोठी कुंचबना झाली आहे.

शाक्षीच्या वेळी समितीने संबंधित शेतकऱ्यांना अशी विचारणा केली की, ज्यावेळी कर्ज घेतले त्यावेळी शेतीवर नेमका किती बोजा टाकण्यात आला होता. यावर शेतकऱ्यांनी एकूण ४ कोटी ३२ लाख कर्जाचा बोजा असून एकरी १८ हजार इतका होता व त्यानंतर त्यावर व्याज वाढत गेले, असे सांगितले.

विभागीय सचिवांनी यासंदर्भात समितीस असे विदीत केले की, सर्वसाधारणपणे विविध योजनांसाठी संस्था थेट बँकाकडून कर्ज घेतात. परंतु येथे बँकाकडून कर्ज न घेता स्थानिक पातळीवरील सोसायट्यांकडून कर्ज घेतले आहे व ते सभासदांना देण्यात आले. यामध्ये वि. का. से. स. सोसायट्यांनी थेट बँकाकडून कर्ज घेतले तर ज्यावेळी संस्था अवसायनात निघतात तेंव्हापासून त्यांचे व्याज बंद होते. परंतु यामध्ये तसे घडले नाही. दरम्यानच्या काळात बँकांनी O. T. S. (One Time Settlement) योजनादेखील लागू करून त्यामध्ये व्याज सवलत देण्यात आली होती. तसेच ही योजना पूर्ण झाली असती तर २५ टक्के प्रमाणे अडीच कोटी अनुदान शासनाकडून मिळाले असते. विनंती अर्जदार सदस्य यांनी समितीस असे सांगितले की, शेतकऱ्यांच्या शेतीला पाणी मिळाले नसल्याने शेतीतून उत्पादन मिळू शकले नाही. त्यामुळे मुद्दलाचे पैसे शेतकऱ्यांकडे नसल्याने ते भरणे सुद्धा करू शकले नाहीत. तसेच त्यांनी समितीला असे ही सांगितले की, सन २००८ साली केंद्र सरकारने आणलेल्या कर्ज माफीचा शेतकऱ्यांना कोणताही लाभ मिळाला नाही तसेच राज्य सरकारच्या आताच्या कर्जमाफीच्या निकषामध्ये ते बसत नाही. शेतकरी शासनाच्या सर्व योजनांपासून वंचित आहेत. हा प्रश्न एका शेतकऱ्याचा नसून तीन गावांचा आहे या प्रश्नाची व्याप्ती मोठी असून तत्कालीन ८०५ शेतकऱ्यांचा समावेश आहे आणि आता वारसदारांची संख्या मोठी झाली आहे. त्यामुळे ८ ते ९ हजार लोक बाधीत झाले आहेत. परंतु शेतकऱ्यांनी घेतलेल्या कर्जावर अद्याप कर्जमाफी मिळालेली नाही. शासनाने दिलेल्या कर्जमाफीचा लाभ झालेला नाही. त्यामुळे शेतकऱ्यांवर मोठा अन्याय झाला आहे.

समितीने विभागीय सचिवांना अशी विचारणा केली की, सदरची योजना यशस्वी होऊ शकली नाही. त्यांच्या शेतीवर ७/१२ उताऱ्यावर बोजा चढवला आहे. त्यामुळे त्यांना शासकीय योजनेचा कोणताही लाभ मिळू शकत नाही. यासाठी शासनाकडून कोणते प्रयत्न करण्यात येणार आहेत. तसेच बँकेला पैसे न देता शेतकऱ्यांवरील बोजा कमी करावा अशा आशयाचा प्रस्ताव सादर करण्यात आला होता का?

त्यावर याबाबतचे प्रस्ताव एक-दोन वेळा सादर केले होते. वेळोवेळी चर्चा झाल्या परंतु त्यास पूर्णत्व येऊ शकले नाही व शेतकऱ्यांना लाभ मिळालेला नाही मराठवाडा आणि विदर्भातसुद्धा अशा प्रकारच्या योजना आहेत. त्याचाही विभागाच्या पातळीवर आणखी पाठपुरावा सुरू आहे. तसेच कर्जाची रक्कम पूर्णपणे कमी करणे शक्य नाही त्यामुळे २० हजार रुपयांवरील रक्कम भरण्याबाबतचा प्रस्ताव होता. परंतु यामध्ये बराच कालावधी उलटून गेला असल्याने त्यामध्ये वाढ होऊ शकते. परंतु ही योजना तत्त्वतः मान्य होऊ शकलेली नाही. तसेच अल्प कालावधी व मध्यम कालावधी कर्ज हे प्रकार आपण कर्ज माफीमध्ये ठेवलेले आहेत. तथापि, या प्रकरणात देण्यात आलेले कर्ज दिर्घ मुदतीचे आहे. त्यामुळे हे प्रकरण निकषात बसत नाही असे विभागीय सचिवांनी साक्षीच्या वेळी समितीस सांगितले.

सदर योजनेच्या संदर्भात विनंती अर्जदार सदस्यांनी समितीस विदीत केले की, नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती बँकेने एकूण १३ योजनांना वित्तीय सहाय दिले असून त्यापैकी १२ योजना चालू झाल्या आणि काही कारणांमुळे बंद झाल्या परंतु आमची योजना चालूच झाली नाही. सन २००९ मध्ये १२ योजनांचे कर्ज माफ झाले परंतु या योजनेचे कर्ज माफ झाले नाही. त्यामुळे या योजनांमधील फरक निश्चिती शासनाला करावी लागेल. शेतकऱ्यांना योजनेचा फायदा मिळाला नसल्याने त्यांना न्याय मिळाला पाहिजे त्यासाठी शासनाने सकारात्मक कार्यवाही करावी अशी विनंती केली यावर विभागीय सचिवांनी बँकेची O. T. S. (एक रक्कमी योजना) योजना स्वीकारावी असे नमूद केले. परंतु योजना चालू झाली नाही, एक थेंब ही पाणी शेतकऱ्यांना मिळाले नाही. त्यामुळे शेतीतून शेतकऱ्यांना उत्पादन घेता आले नाही. ज्या योजनेचा फायदा शेतकऱ्यांनी घेतलाच नाही, त्याचे पैसे कसे भरणार असा सवाल देखील शेतकऱ्यांनी समितीकडे उपस्थित केला आहे. अशा परिस्थितीत शेतकऱ्यांकडे मुद्दल भरण्यासाठी सुद्धा पैसे येणार तरी कुठून व त्याचा भरणार करणार तरी कसे असा देखील मुद्दा उपस्थित केला. उपरोक्त ठिकाणी मागील चार वर्षांपासून दुष्काळ आहे. त्यामुळे तेथील उत्पादनाचे प्रमाण हे ५०% पेक्षाही कमी आहे. उत्पादनाचे कोणतेही साधन नसल्याने कर्जाची मुद्दल भरणे शक्य नाही असे ही समितीस सांगितले.

समितीने अशी ही विचारणा केली की, सन २००९ मध्ये शेतकऱ्यांना देण्यात आलेली कर्ज माफी आणि आता सन २०१७ मध्ये देण्यात आलेली कर्जमाफी मध्ये सदरच्या शेतकऱ्यांना कर्ज माफी मिळू शकली नाही. त्यामुळे कर्ज माफीच्या दृष्टिकोनातून काय कार्यवाही करण्यात येईल ते पहावे तसेच जिल्हा बँकेकडून प्रत्येक शेतकऱ्याचे ओ. टी. एस करून द्यावे आणि सदरची बाब मंत्रीमंडळासमोर विशेष बाब म्हणून सादर करण्यात यावी. असे सुचविले असता याबाबत विभागीय सचिवांनी असे नमूद केले की मुद्दल कमी करता येईल, सदर मुद्दल प्रत्येक शेतकऱ्याची वेगवेगळी असू शकते. याबाबत तसा प्रस्ताव तयार करून तो शासनाकडे पाठविल्यास शासनास धोरणात्मक निर्णय घेता येईल.

१.४ अभिप्राय व शिफारशी:-

गोदावरी उपसा जलसिंचन सहकारी संस्था मर्या., सिन्नर या संस्थेची नोंदणी १९८२ मध्ये करण्यात येऊन तीन गावांतील ८०५ लोक सभासद आहेत. सदर संस्थेस बारगाव प्रिंप्री, पाटपिंप्री आणि सुळेवाडी विविध कर्जासाठी सेवा सहकारी संस्था यांचे मार्फत ९३९.४८ लक्ष इतका कर्जपुरवठा करण्यात आला आहे. शेतकऱ्यांनी कर्ज घेतल्यामुळे त्यांच्या ७/१२ उताऱ्यावर कर्जाचा बोजा चढविण्यात आला. त्यामुळे इतर बँकाकडून शेतकऱ्यांना कर्ज पुरवठा होत नाही. शेती विकता येत नाही. तसेच शेतीचे कुटुंबांमध्ये वाटपदेखील करता येत नाही त्यामुळे शेतकऱ्यांची फारच मोठी कुचंबणा झाली आहे. संस्थेचे अंदाजपत्रकानुसार योजनेचे काम पूर्ण न होता अर्धवट झाले त्यामुळे संस्थेने पुन्हा कर्ज घेऊन पूर्ण केले. तथापि, संस्थेने एकूण चार टप्प्यात काम केले असून झालेल्या कामापैकी शेवटचा टप्पा उंचावर असल्याने जलसिंचन योजनेचे पाईप फूटू लागल्याने योजना यशस्वी झाली नाही. त्यामुळे शेतकऱ्यांना शेतीतून अद्यापपर्यंत काहीच उत्पादन घेता आले नाही. तसेच योजनांच्या वितरीकांची कामे आजही अपूर्ण राहिली आहेत. जलसिंचन योजनेच्या क्षेत्रातील लोकप्रतिनिधी व समितीला विनंती अर्ज सादर करणारे सदस्य यांनी विधानसभेमध्ये विविध संसदीय आयुधांच्या माध्यमातून हा विषय सभागृहात उपस्थित केला. तथापि, शासनाने सदरची बाब विचाराधीन आहे असे लेखी उत्तर दिले तर अर्धा तास चर्चला उत्तर देताना मा. मंत्री महोदयांनी सदरची बाब सरकारपुढे ठेवेन व शेतकऱ्यांचे ७/१२ कोरे कसे होतील यासाठी प्रयत्न करीन असे लेखी आश्वासन दिले. तथापि अद्याप संस्थेला कर्ज माफी मिळू शकली नाही.

संस्थेच्या सभासदांनी म्हणजेच शेतकऱ्यांनी घेतलेल्या कर्जाची रक्कम व्याजासहित आजपर्यंत जवळ जवळ ४२ कोटी इतकी झाली आहे. संस्था कार्यान्वित झालेली नसल्याने शेतकऱ्यांच्या शेतीला पाणी मिळू शकले नाही. त्यामुळे शेतातून उत्पन्न मिळाले नाही. तसेच सदरची गावे ही कायमस्वरूपी दुष्काळग्रस्त आहेत. परिणामी शेतीतून आजपर्यंत उत्पन्न मिळू शकले नाही.

शेतकऱ्यांची आर्थिक परिस्थिती फारच बिकट आहे. परिणामी ते घेतलेल्या कर्जाची परतफेड करू शकत नाहीत. सन २००९ साली केंद्र सरकारने केलेली कर्ज माफी तसेच नुकतीच राज्य शासनाने जाहीर केलेल्या कर्ज माफीमध्येही शेतकऱ्यांना कर्ज माफी मिळू शकली नाही कारण शासनाने अल्प व मध्यम मुदतीच्या कर्जाची माफी दिली आहे. ओ. टी. एस. ची योजना येऊनही शेतकऱ्यांकडे मुद्दल भरण्यासाठी पैसे नसल्याने ते योजनेचा फायदा घेऊ शकले नाही.

समितीसमोर आलेल्या बाबी लक्षात घेता उत्तर महाराष्ट्रातील तीन जिल्हांपैकी दोन जिल्ह्यांतील तापी खोऱ्यांतील उपसा जलसिंचन योजनांना शासन कर्ज माफी देते. तथापि तिसऱ्या जिल्ह्यातील योजनांनी कर्ज माफी दिली जात नाही. एकाच विभागात शासनाकडून दुजाभाव झाल्याचे समितीला दिसून आले. तापी खोऱ्यातील योजनांना दिलेल्या कर्ज माफीच्या वेळी यांना कर्ज माफी दिली असती तर आज शेतकऱ्यांची अशी बिकट अवस्था झाली नसती असे समितीचे ठाम मत झाले आहे.

शेतकऱ्यांबाबत सहानुभूतीने विचार करून त्यांना मदत करणे हे शासनाचे कर्तव्य आहे. सभागृहात वारंवार विविध आयुधामार्फत विषय उपस्थित करूनही सदरची बाब विचारार्थीन आहे, विचार करण्यात येईल, शेतकऱ्यांचे ७/१२ कोरे होतील यासाठी प्रयत्न करू अशी आश्वासने दिली परंतु, अद्याप कार्यवाही झालेली नाही. त्यामुळे शासन शेतकऱ्यांची एक प्रकारे फसवणूक करीत असल्याचे समितीचे मत झाले आहे. शासनाने दोन वेळा केलेल्या कर्ज माफीमध्ये या योजनेतील शेतकऱ्यांना कर्जमाफी मिळू शकली असती परंतु त्यासाठी शासनाकडून कोणतेही प्रयत्न झाले नाहीत. तसेच विविध अटी व शर्ती लादून शेतकरी कर्जमाफी पासून दूर कसा राहील असेच आजपर्यंत पाहिले गेले असल्याचे समितीच्या निदर्शनास आले आहे. या योजनेच्या सर्व शेतकऱ्यांना कर्ज माफी मिळणे क्रमप्राप्त आहे. या निर्णयाप्रत समिती आली आहे.

समिती अशी शिफारस करते की, गोदावरी उपसा जलसिंचन योजनेच्या कर्जदार शेतकरी शासनाच्या कोणत्याही कर्ज माफी योजनेच्या निकषात बसत नसल्याने शासनाने तातडीने निर्णय घेऊन शेतकऱ्यावर असलेला कर्जाचा बोजा त्वरित कमी करावा, ७/१२ वरील बोजा कमी करून त्यांना शक्य तितक्या लवकर कर्ज पुरवठा होईल असे पहावे. सदरील शेतकऱ्यांना कर्जातून व दुष्काळातून बाहेर काढण्यासाठी राज्य शासनाने कर्जमुक्ती घोषणा केली आहे. त्याचा लाभ या शेतकऱ्यांना होईल अशा प्रकारचे योग्य ते आदेश शासनाने द्यावे. सदरील उपसा जलसिंचन योजना जर काही प्रयत्न करून आर्थिक भार शासनाने उचलून सुरू होत असेल तर तेही तपासून पहावे जेणे करून गेली ३५ वर्षांपासून पाण्यापासून वंचित असलेला शेतकरी खऱ्या अर्थाने मुक्त होईल व नव्याने तो कामास सूरवात करेल व आपले आर्थिक आयुष्य सुधारेल. कर्जांमुळे काही शेतकऱ्यांच्या मुलांना आपले शिक्षण पूर्ण करता आलेले नाही. त्यांच्या मुलांसाठी काही सोईसुविधा देऊन ते जर आपल्या पायावर उभे रहात असतील तर शासनाने त्यांना अल्पदरात बँकेकडून कर्ज पुरवठा उपलब्ध करून द्यावा.

सबब, समिती शिफारस करते की, शासनासाठी राज्यातील सर्वच शेतकरी, एकसमान असल्यामुळे उत्तर महाराष्ट्रातील धुळे व जळगाव या जिल्ह्यांतील उपसा सिंचन योजनेांस केलेल्या कर्जमाफी प्रमाणे गेली ३५ वर्षांपासून प्रलंबित असलेला शेतकऱ्यांचा प्रश्न त्वरित निकाली काढण्यासाठी राज्य शासनाने हा विषय अत्यंत तातडीचा व शेतकऱ्यांच्या हिताचा आणि महत्त्वाचा समजून तो राज्य मंत्रिमंडळापुढे आणून विशेष बाब म्हणून शेतकऱ्यांच्या हिताचा निर्णय घेऊन शेतकऱ्यांना संपूर्ण कर्ज माफी करावी अशी समितीची आग्रहाची शिफारस आहे व या प्रकरणी केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल समितीस तीन महिन्यात सादर करण्यांत यावा.

परिशिष्ट - एक
(श्री. राजाभाऊ वाजे, वि. स. स. यांचा विनंती अर्ज)

दि. २९/१०/२०१७

निवेदन

वरील विषयानुसार आम्ही खालील सही करणारे बारागाव पिंजी, पाटपिंजी, सुळेवाडी गावांतील शेतकरी आपणार नम निवेदन सादर करितो की, आमच्या बारागाव पिंजी, पाटपिंजी, सुळेवाडी या कायम पुष्काळी गावांसाठी सन १९८३ साली गोंधळी सहकारी उत्सा जलसिंचन योजना राबविण्यात आली होती. सदर योजनेमध्ये वरील तीनही गावथे ८०५ शेतकरी समासद असून ४४५० एकर लाभक्षेत्र सोपे. सदर योजनेची अंदावित किंमत ४ कोटी होती. योजना ३ ते ४ वर्षांत पूर्ण होणे अपेक्षित असताना कर्जाची होणारा विलंब, नैसर्गिक आपत्ती, यंत्रणाळ योजना उभारणी कालावधी यामुळे योजना पूर्णत्वात आली नाही. परंतु योजना वेळेत पूर्ण न झाल्यामुळे वेळेवेळी अंदाज पत्रकात वाढ करून योजनेसाठी ९ कोटी रुपये कर्ज पैश्यात देऊन उपसा जलसिंचन योजनेचे काम सुरू करण्यात आले. परंतु आज पावेतो सदर योजनेचे काम पूर्ण झालेले नसून शेतकऱ्यांना एकदाही पाणी मिळाले नाही. याउलट सदर योजनेसाठी कर्ज मागून पैश्यात आलेल्या रकमेवरील व्याज वाढत जाऊन शेतकऱ्यांवरील कर्ज ९ कोटी रुपयेवरून ३७ कोटी रुपयेवर पोहोचले आहे.

सदर योजनेसाठी ३ गावच्या परिसरातील पूर्ण शेततळी कर्जासाठी तरण दिलेली असल्यामुळे यामागे ३० ते ३२ वर्षांपासून परिसरातील कोणत्याही शेतकऱ्याला सत्कारी/सहकारी व इतर पैसांकडून कोणत्याही स्वरूपाचे (उदा. पिकाकर्ज/शैक्षणिक कर्ज/शेतीसुरक व्यवसायाचे कर्ज इत्यादी) कर्ज मिळत नाही. तसेच परिसरातील शेतकऱ्यांना कोणताही शासकीय योजनांचा लाभ घेता येत नाही. त्यामुळे परिसरात बेरोजगारीचे प्रमाण वाढले असून परिसरातील तय्यारग गृहगारीकडे व जयसनाकडे ओढला जात आहे. शेतकऱ्यांना कर्जासाठी खाजगी सावकारांकडे जावे लागत आहे. त्यामुळे परिसराचा विकास खुंटून शेतकरी देशोधडीला लागता जात आहे.

सन २००९ साली विभागीय आमुक्त कार्यालय नाशिक येथे झालेल्या मंत्रीमंडळाच्या बैठकीत बळगाव जिल्ह्यातील २१ आणि पुळे जिल्ह्यातील ३५ संस्थांना शासनाने कर्जमाफी जाहीर केली. परंतु आमची मागणी असूनही नाशिक जिल्ह्यातील एकही उपसा सिंचन संस्थाना शासनाने कर्जमाफी जाहीर केली नाही. वरील सर्व बाबींच्या बाबत परिसरातील शेतकऱ्यांनी आज पावेतो वेळेवेळी लोकप्रतिनिधी व शासन स्तरावर निवेदने देऊन सदर कर्ज माफ करण्याची विनंती केलीली आहे. परंतु अद्याप पर्यंत शासन स्तराहून कोणतीही कार्यवाही झालेली नाही.

तरी, बळगाव व पुळे जिल्ह्यातील उपसा सिंचन संस्थांप्रमाणे नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेने शेतकऱ्यांनी मुरत भरल्यास आवाच्या रकमेत पूर्णपणे सूट देण्याचा ठराव पारित केला आहे. तरी

शासनाने मुदलाची रक्कम भरून गोबावरी उपसा जलसिंचन संस्थेस कार्यवाही देऊन शेताक्यांना कार्यपुढे करावे ही विनंती.

आपले विनीत

नाम	सही	मोबाईल
१. जिमा मुंढर्भाधार इंगळे	<i>[Signature]</i>	9769596093
२. पंढरीनाथ निखनाथ जोराडे	<i>[Signature]</i>	9860166921
३. निरंजन रणचंद्र इंगळे	<i>[Signature]</i>	9881929448
४. रमेशचंद्र दणु बोडे	<i>[Signature]</i>	9423191188
५. निरंजन तुकाराम कटके	<i>[Signature]</i>	9190150890
६. दत्तात्रय रघुनाथ इंगळे	<i>[Signature]</i>	9921643909
७. लक्ष्मण विठ्ठलराम झोशिडे	श्री. श्री. रणवेडे	99945358993
८. लक्ष्मणराव चव्हाण इंगळे, परभणी	P.R. U. I. A. P.	9637067457
९. रणनाथ काण्हाजी इंगळे, परभणी	<i>[Signature]</i>	8805480059
१०. दातू पांडुरंग एरंडे, परभणी	दातू पांडुरंग	9860310892
११. दातू सुकदेव इंगळे, परभणी	<i>[Signature]</i>	9503868616
१२. देवनाथ काण्हाजी इंगळे, परभणी	<i>[Signature]</i>	9975904626
१३. विश्वनाथ तुकाराम इंगळे, मुजेगाडी	विश्वनाथ तुकाराम इंगळे	9860775000
१४. भिमराव बाबुराव इंगळे, मुजेगाडी	भिमराव इंगळे	9850655215
१५. लालजी पांडुरंग इंगळे, मुजेगाडी	लालजी इंगळे	897549002
१६. अनुपराज लक्ष्मण इंगळे, मुजेगाडी	<i>[Signature]</i>	932500294
१७. योगेशचंद्र लोडगे, मुजेगाडी	योगेशचंद्र लोडगे	901154453
१८. पांडू नारायण उंगळे - परभणी -		9850210972
१९. श्री. द. र. म. प. नि. म. र. इंगळे	Ugale.sil	9588016450
२०. कामाराम सुडने उंगळे	<i>[Signature]</i>	9628109159
२१. महादेवराव गणेश इंगळे, मुजेगाडी	<i>[Signature]</i>	9581298785

प्रति,
 मा. ना. हरिभाऊजी बागडे साहेब
 मा. जलसंध, पाटण्ट विधानसभा
 विधानभवन, मुंबई - ३२

विषय :- सिन्नर तालुक्यातील गोदावरी सहकारी उपसा जलसिंचन योजनेचे कर्जाबाफी संबंधीच्या विनंती अर्जास मान्यता मिळणे बाबत

वरील विषयानुसार विनंती करितो की, मीने बारगाव पिंप्री, पाटण्टी, सुळेवाडी ता. सिन्नर (नाशिक) गावांतील शेतकऱ्यांनी सन १९८३ साली गोदावरी सहकारी उपसा जलसिंचन संस्था स्थापन केली होती. सदर योजनेमध्ये वरील तीनही गावचे ८०५ शेतकरी सभासद असून ४४५० एकर लाभधेय होते.

योजनेची अंदाजित किंमत ४ कोटी होती. योजनेचा ३ ते ४ वर्षात पूर्ण होणे अपेक्षित असताना कर्जास होणाऱ्या विलंब, नैसर्गिक आपत्ती, दीर्घकाल योजनेचा उभारणी कालावधी यामुळे योजनेचा पूर्णत्वास आली नाही. परंतु योजनेचे वेळेत पूर्ण न झाल्यामुळे वेळोवेळी अंदाज पत्रकात वाढ करून योजनेसाठी ९ कोटी रुपये कर्ज घेण्यात येऊन उपसा जलसिंचन योजनेचे काम सुरु करण्यात आले. परंतु आज पावेतो सदर योजनेचे काम पूर्ण झालेले नसून शेतकऱ्यांना एकदाही पाणी मिळाले नाही. पाउलट सदर योजनेसाठी कर्ज म्हणून घेण्यात आलेल्या एकपैवरील व्याज वाढत जाऊन शेतकऱ्यांवरील कर्ज ९ कोटी रुपयेवरून ३७ कोटी रुपयेवर पोहोचले आहे.

सदर योजनेसाठी ३ गावच्या परिसरातील पूर्ण शेतजमीन कर्जासाठी तारण दिलेली असल्यामुळे मागील ३० ते ३२ वर्षांपासून परिसरातील कोणत्याही शेतकऱ्याला सकारी/सहकारी व इतर बँकांकडून क्रेणत्याही स्वरूपाचे (उदा. पिकाकर्ज/शैक्षणिक कर्ज/शेतीपूरक व्यवसायाचे कर्ज इत्यादी) कर्ज मिळत नाही. तसेच परिसरातील शेतकऱ्यांना कोणताही शासकीय योजनेचा लाभ घेता येत नाही. त्यामुळे परिसरात बेरोजगारीचे प्रमाण वाढले असून परिसरातील तरुणवर्ग गुन्हेगारीकडे व व्यसनाकडे ओढला जात आहे. शेतकऱ्यांना कर्जासाठी खासगी सावकारांकडे जावे लागत आहे. त्यामुळे परिसराचा विकास खुंटून शेतकरी देशोधडीला लागत जात आहे.

सन २००९ साली विभागीय आयुक्त कार्यालय नाशिक येथे झालेल्या मंत्रीमंडळाच्या बैठकीत जळगाव जिल्ह्यातील २१ आणि धुळे जिल्ह्यातील २५ संस्थांना शासनाने कर्जाबाफी जाहीर केली. परंतु आजची मागणी असूनही नाशिक जिल्ह्यातील एकही उपसा सिंचन संस्थांना शासनाने कर्जाबाफी जाहीर केली नाही. वरील सर्व बाबींच्या बाबत परिसरातील शेतकऱ्यांनी आज पावेतो वेळोवेळी लोकप्रतिनिधी व शासन स्तरावर निवेदने देऊन सदर कर्ज माफ करण्याची विनंती केलीली आहे. परंतु अद्याप पर्यंत शासन स्तरावरून कोणतीही कार्यवाही झालेली नाही.

जळगाव व धुळे जिल्ह्यातील उपसा सिंचन संस्थांप्रमाणे नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेने शेतकऱ्यांनी मुदल भ्रमत्यास व्हाऊनच रकमेत पूर्णपणे सूट देण्याचा ठराव पारित केला आहे. तरी शासनाने

मुदतनी रक्कम भरून गोदावरी जसा जलसिंचन संस्थेस कार्यवाही देऊन शेतकऱ्यांना कार्यसुक्त करावे ही विनंती.

आपले विनीत

नाव	सही	मोबाईल
१. शिवा मुदलीशीर जंगले		9769596039
२. चंद्रकाश विठ्ठलराव गोशेरे		9860166921
३. केशव रामचंद्र जंगले		9881329448
४. कृष्ण बाबु शेरे		9423111881
५. विलेख तुकाराम कटके		9130150890
६. हनुमंत रघुनाथ जंगले		9921649809
७. काकल शिवराय चांकोडे	श. च. शंकर	9975992999
८. मानुश्या शंभुनाथ जंगले, परभणी	R.R. NIAAD	9637067457
९. शंभुनाथ कावळा/शि विजे. परभणी	Shing	8805480252
१०. बाबु पांडुरंग एरंडे, परभणी	श. च. शंकर	9860350899
११. बाबु सुखदेव शिंगले, परभणी	Shingale	9503866618
१२. शंभुनाथ परशुराम जंगले, परभणी	Shing	9975904626
१३. विश्वनाथ कावळा/शि विजे, सुळेवाडी	श. च. शंकर	9810775
१४. शिवा बाबुकाशिंगले, सुळेवाडी	Shingale	9850655213
१५. शंभुनाथ कावळा/शि विजे, सुळेवाडी	श. च. शंकर	897554700
१६. शंभुनाथ कावळा/शि विजे, सुळेवाडी	श. च. शंकर	99250097
१७. शंभुनाथ कावळा/शि विजे, सुळेवाडी	श. च. शंकर	90115443
१८. शंभुनाथ कावळा/शि विजे, सुळेवाडी	श. च. शंकर	985021697
१९. शि. व. श. कावळा/शि विजे, सुळेवाडी	श. च. शंकर	95801678
२०. शंभुनाथ कावळा/शि विजे, सुळेवाडी	श. च. शंकर	962510915
२१. शंभुनाथ कावळा/शि विजे, सुळेवाडी	श. च. शंकर	956129898

परिशिष्ट - दोन
(विभागाकडून प्राप्त झालेली महिती)

२. संसोधर ४.१३९.४८ लाख मुदल व दिगंज ३९.१०.२०२७ अखेर त ३३३७०.०२ लाख व्याज असे एघुण ४२०९.५१ लाख सुवडे कर्ज धकीत आहे. ही तंगुण रक्कम एन.पी.ए. झालेली आहे. संस्थेने बाजो फेडले नसल्याने संस्थेच्या ८०५ सभासदांमध्ये अधिकार अधिलेखांमध्ये (७/१२ उतारा) जि.म.स.बँक, नाशिक या बँकेच्या कर्जाच्या अनुषंगाने बीजा चढविण्यात आलेला आहे.

गोंदाखरी उपसा जलसिंचन सहाकारी संस्था, मधां. बारगाव पिंपरी, ता. सिन्नर, जि. नाशिक ही संस्था सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था, सिन्नर यांच्या दिनांक ११.३.२००५ रोजीच्या आदेशान्वये अंतीम अवस्थापनात पोष्यत आलेली असून सहास्थितीत श्री. के.एम.निरगुडे, विभागीय अधिकारी, जि.म.स.बँक, नाशिक हे अवस्थापक म्हणून कामकाज पळत आहेत.

सुदर संस्था तापी खोरे विकास महामंडळाच्या कार्यक्षेत्रामध्ये येत नसल्याने जळगाव व धुळे जिल्हातील उपसा जलसिंचन संस्थांना सन २००१ साली देण्यात आलेली कर्जमाफी या संस्थेस मिळालेली नसल्याने जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, नाशिक यांनी त्यांच्या अहवालांमध्ये नमूद केले आहे.

सहाय्ये :- उरीलप्रमाणे

आपला,

 (र. ज. कदम)

कार्यसम अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

मा.क्र.वि-4/गोंदावरी उपसा/कार्ज माध्य/अहवाल/अन 2017
जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, नाशिक सहकार संकुल
सारडा सर्कल नाशिक, दिनांक :- 8 /11/2017

मा.विभागীয় सहनिबंधक,
सहकारी संस्था, नाशिक विभाग नाशिक

**विषय :- गोंदावरी सहकारी उपसा जलसिंचन योजना, ता.सिन्नर, जि.नाशिक या संस्थेस
कार्जभाषी पत्रव्यवहार**

संदर्भ :- मा.कार्यासन अधिकारी, सहकार, पणत व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे
कार्यालयकडून पत्र मा.क्र.सं/एस/अन-1517/अ.क्र.216/7-रा,
दिनांक 6/11/2017.

कृपया वरील संदर्भिय विषयास अनुसरून सविनय सादर करण्यात येते की,

2/- संदर्भिय पत्रांतर्चे श्री राजाभाऊ बागै, विधानसभा सदस्य, यांनी मा.अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा यांना
लिहिलेल्या पत्रांतर्चे नमूद केलेल्या मुद्यांच्या अनुषंगाने अहवाल सादर करणेबाबतच्या सूचना दिलेल्या आहेत.

त्याअनुषंगाने सादर करण्यात येते की, गोंदावरी उपसा जलसिंचन सहकारी संस्था मर्यादित बारागाव विपरीत
ता.सिन्नर जि.नाशिक या संस्थेची नोंदणी दिनांक 25/3/1982 रोजी झालेली असून तिचा नोंदणी क्रमांक 1021
असा आहे. उक्त संस्थेचे 3 गावांमधील एकूण समासद 805 इतके असून सन 1984 साली 4450 हेक्टर क्षेत्र
सिंचनारखली आणखारी महावकांक्षी योजना 1984 साली तयार केलेली होती या योजनेस नाशिक जिल्हा
मध्यवर्ती सहकारी बँकेने 1) बारागाव विपरीत विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था मर्यादित सिन्नर, ता.सिन्नर,
जि.नाशिक 2) माटशिंगी मिर्ची विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था मर्यादित सिन्नर, ता.सिन्नर, जि.नाशिक
3) सुळेकडी विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था मर्यादित सिन्नर, ता.सिन्नर, जि.नाशिक या संस्थांकडून गोंदावरी
उपसा जलसिंचन सहकारी संस्था मर्यादित बारागाव विपरीत ता.सिन्नर जि.नाशिक या संस्थेस एकूण रु. 939.48 लक्ष
इतका कार्ज पुरवठा केलेला आहे. सादर योजनेची पूर्णत्वास गेलेली नसल्याने गोंदावरी उपसा जलसिंचन संस्थेने
बँकेचे आरुपक्षेपो कोणतेही कार्ज फेडले नसून सादर कार्ज मुहल रु.939.48 लक्ष व दिनांक 31/10/2017 अखेर
व्याज रु.3270.02 लक्ष असं एकूण रु.4209.51 लक्ष एवढी रक्कम यथोक्त झालेले आहे व संपूर्ण रक्कम
पुनर्पोष झालेली आहे. उक्त संस्थेच्या 805 सभासदांच्या सत बाग उता-सादर जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी
बँकेच्या कार्याच्या अनुषंगाने संस्थेच्या बाब्याची नोंद घेण्यात आलेली असून ती आतांमितीस कायम आहे.

गोंदावरी उपसा जलसिंचन सहकारी संस्था मर्यादित बारागाव विपरीत ता.सिन्नर जि.नाशिक ही संस्था
सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था सिन्नर यांचे दिनांक 11/3/2005 रोजीच्या आदेशाबाबत अंतिम अवसाधनात
केण्यात आलेली असून सद्यस्थितीत श्री.क.एम.निरगुडे, विभागीय अधिकारी, नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी

-२-

संक शाखा मार्केटिंग सिन्ड्रेट हे अवसायक म्हणून उक्त संस्थेचे कामकाज वाहत आहेत. उक्त संस्था नोंदणी झाल्यापासून संस्था कार्यरत झालेली नाही. उक्त संस्थेच्या उभारणी करीत झालेल्या भावनादेखील उक्त संस्थेची उभारणी घातू असताना त्यावेळेच्या अंदाजपत्रा नुसार अर्थव्यय कायदाकान झाल्याने व अतिरीक्त निधी उभारणी संस्थेची योजना कार्यरत होऊ शकलेली नाही. संस्थेचे कामकाज सद्यस्थितीत बंद आहे येतक-यांना प्रत्यक्षात वा उपसा नलसिंचन योजनेचा लाभ मिळालेला नाही त्यामुळे उभारणीत नमुद करणेची अद्यापपर्यंत कोणत्याही प्रकारची वसुली झालेली नाही.

पोदातरी उपसा नलसिंचन सहकारी संस्था नवी बागाव विधरी ता सिन्ड्रेट जि. नाशिक ही संस्था तापी खारे विकास महामंडळ वा महामंडळाच्या कार्यक्षेत्रात येत नसल्याने जळगाव व भुळे जिल्ह्यातील उपसा नलसिंचन संस्थांना शासनाने ज्या प्रकारे कार्यवाही दिलेली आहे तशी कार्यवाही वा संस्थेला मिळू शकलेली नाही.

----- कार्यवाही अंदाजपत्रात सविस्तर आहे -----

जिल्हा उपनिबंधक,
सहकारी संस्था, नाशिक

प्रति माहितीसाठी सविस्तर आहे-

भा.सहकार आधुनिक व निबंधक, सहकारी संस्था, महावाष्टू राज्य, पुणे

जिल्हा उपनिबंधक,
सहकारी संस्था, नाशिक

महाराष्ट्र शासन

वैद्यक-०११८/प्र.क्र.३/७-स
 रूग्णकार पणन व वस्त्राद्योग विभाग,
 मादास कामा मार्ग, हुतल्ला राजगुरु चौक,
 मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
 दिनांक :- ९ जानेवारी, २०१८

प्रति,

श्री. रंगनाथ खेरे
 अवर अधिव. (समितौ)
 विधानमंडळ रुचिवालय, मुंबई,

विषय:- गोदावरी रूग्णकारो उपसा जलसिंचन योजना, ता. सिन्नर, जि.
 नाशिक या संस्थेस कर्नेभाफो मिळणेबाबत.

संदर्भ:- आपले पत्र क्र. १०६/म.वि.स./विसविअस/ड-९, दि. २.१.२०१८

महोदय,

विषयाबाबत गोदावरी रूग्णकारो उपसा जलसिंचन योजना, नयां, बारगाव पिंपरी, ता. सिन्नर, जि.
 नाशिक या संस्थेस कर्नेभाफो मिळणेबाबत मा.श्री. रंगनाथ खेरे यांचे, वि.स.स. यांनी दिलेल्या अर्जाच्या
 अनुबंगाने दिनांक १०.१.२०१८ रोजी दुपारी १.३० वाजता विधानसभा किर्नेती अर्ज समित्याची बैठक
 आयोजित करण्यात आलेली आहे.

सदर बैठकीसाठी उपरोक्त संस्थेच्या रुग्णस्थितीपत्रांक अहवालच्या ३० प्रती पुढील आवश्यक
 त्या कार्यवाहीसाठी सोबत जोडून पाठविण्यात येत आहेत.

सहस्रज्ञे :- चरीलप्रमाणे

आपला,

(र. ज. कदम)

कार्यासन अधिवारी, महाराष्ट्र शासन

विषय:- गोदावरी सहकारी उपसा जलसिंचन योजना, ता. सिन्नर, जि. नाशिक या संस्थेस कर्जनाफा मिळणेबाबत टिप्पणी.

गोदावरी सहकारी उपसा जलसिंचन योजना, ता. सिन्नर, जि. नाशिक या संस्थेबाबतची वस्तुस्थिती खालील प्रमाणे आहे.

- ❖ गोदावरी उपसा जलसिंचन सहकारी संस्था, मर्या. बारगाव पिंपरी, ता. सिन्नर, जि. नाशिक ही संस्था दिनांक २५.३.१९८२ रोजी नोंदणी करण्यात आलेली आहे. सदर संस्थेचे ३ गावातील ८०५ सभासद असून ४४५० हेक्टर क्षेत्र सिंचनाखाली येणार होते.
- ❖ सदर संस्थेस नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेने एकूण रु. ९३९.४८ लक्ष इतका कर्ज पुरवठा दिनांक २०.३.१९८४ रोजी १) बारागाव पिंपरी विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था मर्या. सिन्नर, ता.सिन्नर (कर्ज वाटप रु. ४६४.४० लक्ष) २) पाटपिंपी विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था मर्या. सिन्नर, ता.सिन्नर (कर्ज वाटप रु. २५६.१२ लक्ष) ३) सुळेवाडी विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था मर्या. सिन्नर, ता.सिन्नर (कर्ज वाटप रु. २१८.९७ लक्ष) या संस्थांमार्फत केला गेला.
- ❖ संस्थेच्या उभारणी खर्चात झालेल्या भावघाटीमुळे त्यावेळच्या अंदाजपत्रकातुसार काम न होत गोदावरी उपसा सहकारी संस्थेचे अर्धवट काम झाले. तसेच, संस्थेस भावघाटीमुळे लागणारा अतिरिक्त निधी उपलब्ध न झाल्याने संस्था नोंदणी झाल्यापासून कार्यन्वित झालेली नाही. त्यामुळे संस्थेने बँकेचे कर्जदेखील फेडले नाही.
- ❖ संस्थेकडे रु.९३९.४८ लक्ष मुद्दल व दिनांक ३१.१०.२०१७ अखेर रु.३२७०.०२ लक्ष ध्याज असे एकूण ४२०९.५१ लक्ष एवढे कर्ज थकीत असून संपूर्ण रक्कम एन.पी.ए. झालेली आहे. संस्थेने कर्ज फेडले नसल्याने संस्थेच्या ८०५ सभासदांच्या अधिकार आपलेखामध्ये (७/१२ उतारा) जि.म.स.बँक, नाशिक या बँकेच्या कार्याच्या अनुषंगाने खोना चढविण्यात आलेला आहे.
- ❖ गोदावरी उपसा जलसिंचन सहकारी संस्था, मर्या. बारगाव पिंपरी, ता. सिन्नर, जि. नाशिक ही संस्था सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था, सिन्नर यांच्या दिनांक ११.३.२००५ रोजीच्या आदेशान्वये अंतीम अवसथनात येण्यात आलेली असून सद्यस्थितीत श्री. के.एम.निरगुडे, विभागीय अधिकारी, जि.म.स.बँक, नाशिक हे अंशसापक म्हणून कामकाज पाहत आहेत.
- ❖ सदर संस्था तापी खोर्षे विकास महामंडळाच्या कार्याक्षेत्रामध्ये येत नसल्याने नळगाव व थुळे जिल्हातील उपसा जलसिंचन संस्थांना सन २००९ साली देण्यात आलेली कर्जमाफी या संस्थेस

निळालेली नसल्याचे जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, नाशिक यांनी त्यांच्या अहवालातर्फे नमूद केले आहे.

- ❖ उपरोक्त संस्थेच्या सभासदांच्या जमिनीवरील नाशिक जि.म.स. बँकेने चढविलेला बांजा कमी करण्यासाठी श्री. राजाधाऊ भाने, वि.स.स. यांनी मा. मंत्री (सहकार) यांना बैठक घेण्याची विनंती केली होती. त्या अनुषंगाने मा. मंत्री (सहकार) यांचे अध्यक्षतेखाली दिनांक ६.१२.२०१७ रोजी बैठक आयोजित करण्यात आली होती. सदर बैठकीमध्ये सभासद शेतकऱ्यांच्या ७/१२ उतान्यावरील बांजा कमी करणेबाबत बँकेच्या स्तरावरून योग्य ती कार्यवाही करण्याची सूचना मा. मंत्री महोदयांनी दिली आहे. त्यानुसार जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, नाशिक यांनी दिनांक १६.१२.२०१७ रोजीच्या पत्रांमध्ये नाशिक जि.म.स. बँकेकडून प्रकरणाबाबतचा अस्तुनिष्ठ अहवाल मागविला आहे.

*** * ***

परिशिष्ट - तीन
(बैठकींचा संक्षिप्त वृत्तांत)

पहिली बैठक

विधानसभा विनंती-अर्ज समितीची बैठक बुधवार, दिनांक १० जानेवारी, २०१४ रोजी दुपारी २-०० वाजता समिती कक्ष क्रमांक ८०१, विधान भवन, मुंबई येथे आयोजित करण्यात आली होती. सदरहू बैठकीस खालील सन्माननीय सदस्य व अधिकारी उपस्थित होते :-

उपस्थिती :

(१) डॉ. आशिष देशमुख, वि. स. स. तथा कार्यकारी समिती प्रमुख.

सदस्य:

(२) श्री. उदेसिंग पाडवी, वि. स. स.

(३) श्री. मनोहर भोईर, वि. स. स.

विशेष निमंत्रित:

श्री. राजाभाऊ वाजे, वि. स. स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय :

(१) श्री. रंगनाथ खेरे, अवर सचिव (समिती)

(२) श्री. सुरेश मोगल, कक्ष अधिकारी.

विभागीय अधिकारी :

(१) श्री. एस. एस. संधू, अपर मुख्य सचिव, सहकार विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

(२) श्री. रमेश शं. शिंगटे, अवर सचिव, सहकार विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

(३) श्री. निलकंठ करे, जिल्हा उप निबंधक, सहकारी संस्था, नाशिक, जि. नाशिक.

(४) श्री. निरगुडे कैलास मनोहर, जिल्हा बँक विभाग अधिकारी, जि. नाशिक.

(५) श्री. किशोर कदम, सरव्यवस्थापक, ना. जि. म. स. बँक लि., नाशिक, जि. नाशिक.

(६) श्री. मिलींद पगारे, सरव्यवस्थापक, ना. जि. म. स. बँक लि., नाशिक, जि. नाशिक.

(७) श्री. सुरेश कासार, सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था, सिन्नर, जि. नाशिक.

उपस्थित शेतकरी प्रतिनिधी, ता. सिन्नर, जि. नाशिक :

- (१) श्री. दशरथ रोडे, शेतकरी.
- (२) श्री. दत्तात्रय उगले, शेतकरी.
- (३) श्री. समाधान कुऱ्हाडे, शेतकरी.
- (४) श्री. पंढरीनाथ गोराडे, शेतकरी.
- (५) श्री. भिमा मुरलीधर उगले, शेतकरी.
- (६) श्री. विजय तु. करके, शेतकरी.
- (७) श्री. अरूण गुलाब जाधव, शेतकरी.
- (८) श्री. बाबासाहेब किसन निकम, शेतकरी.
- (९) श्री. भानूदास एस. आरोटे, शेतकरी.
- (१०) श्री. गुंजाल संदीप गजनात, शेतकरी.
- (११) श्री. देवकर नवनाथ मल्हारी, शेतकरी.
- (१२) श्री. पोपट लक्ष्मण लांडगे, शेतकरी.
- (१३) श्री. माधव राणु लांडगे, शेतकरी.
- (१४) श्री. हरीभाऊदादा काळे, शेतकरी.
- (१५) श्री. उत्तम लक्ष्मण उगले, शेतकरी.
- (१६) श्री. लालजी म्हसके, शेतकरी.
- (१७) श्री. विश्वनाथ कारभारी गुगळे, शेतकरी.
- (१८) श्री. बापु सुखदेव उगले, शेतकरी.

समितीने श्री. राजाभाऊ वाजे, वि. स. स. तथा विनंती अर्जदार, शेतकरी, विभागीय सचिव, विभागीय अधिकारी आणि क्षेत्रीय अधिकारी यांची विनंती-अर्जासंदर्भात साक्ष घेतली.

दुसरी बैठक

विधानसभा विनंती-अर्ज समितीची बैठक बुधवार, दिनांक १४ मार्च, २०१८ रोजी २-०० वाजता, विधान भवन (समिती कक्ष क्रमांक ८०१), मुंबई येथे घेण्यात आली. सदरहू बैठकीस खालील सन्माननीय सदस्य व अधिकारी उपस्थित होते :-

समिती प्रमुख :

(१) डॉ. आशिष देशमुख, वि. स. स. तथा “कार्यकारी समिती प्रमुख”

सदस्य:

- (२) श्री. उदेसिंग पाडवी, वि. स. स.
- (३) अॅड. संजय धोटे, वि. स. स.
- (४) श्री. मनोहर भोईर, वि. स. स.
- (५) श्री. सुनिल राऊत, वि. स. स.
- (६) श्री. सुभाष ऊर्फ पंडितशेठ पाटील, वि. स. स.
- (७) श्री. संजय कदम, वि. स. स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय :

- (१) डॉ. अनंत कळसे, प्रधान सचिव,
- (२) श्री. ना. रा. थिटे, उप सचिव,
- (३) श्री. रंगनाथ खेरे, अवर सचिव (समिती),
- (४) श्री. सुरेश मोगल, कक्ष अधिकारी,

सदरहू बैठकीत समितीने अहवालाचे प्रारूप संमत केले.